

FATOS KONGOLI

KARUSELI

ROMAN

BOTIMET TOENA

FATOS KONGOLI

KARUSELI

Roman

BOTIMET TOENA
Tiranë, 2017

Botimi i parë: Shtëpia Botuese “Naim Frashëri”, 1990

Botimi i dytë: Shtëpia Botuese “Toena”, 2007

Botimi i tretë: Shtëpia Botuese “Toena”, 2017

Botuese: Irena Toçi

Kryeredaktore: Sonila Kapo

Korrektore letrare: Majlinda Bami

Përkujdesja grafike: Elida Stafa

Kopertina: Ana Shema

ISBN

© Autori dhe Shtëpia Botuese Toena

Të gjitha të drejtat janë të rezervuara. Nuk lejohet shumëfishimi me asnjë lloj mjeti apo forme, as me fotokopje, pa lejen me shkrim të mbajtësit të copyright-it.

BOTIMET TOENA

Rr. “M. Gjollesha”, K. Postare 1420, Tiranë

Tel.: + 355 4 22 40 116

E-mail: redaksia@toena.com.al

botimet.toena@gmail.com

[Http://www.toena.com.al](http://www.toena.com.al)

1

Ora ishte plot shtatë e gjysmë e mbrëmjes kur ai zuri vend në cep të trotuarit, përballë pasticerisë “Flora”. Refleksët e dritave i mbështillnin fytyrat e njerëzve me diçka të butë dhe, midis morisë së kalimtarëve, vetja iu duk si një student që ka dalë në takim. Po të mos ishte i sigurt se Tomi nuk do t’ia falte, s’do të qëndronte aty asnjë sekondë. Ai mezi kishte shpëtuar nga nami i teknikut të televizorëve, të njohurit mezi ishin mësuar të mos e thërrisnin më sa herë u tekej, madje, për t’ia arritur kësaj, i qe dashur të përballonte lloj-lloj mërish të kota. Mirëpo Tomi i qe lutur me këmbëngulje dhe ai e kishte kuptuar se, po të mos pranonte, do ta fyente rëndë. Fjala ishte për një shok, të cilit, me sa dukej, i detyrohej shumë.

Ata mbërritën çastin e fundit. Duhej fare pak që të mbushej dhjetëminutëshi i pranuar i pritjes së detyrueshme, kur, tek vështronte midis turmës për të dalluar trupin e gjatë të Tomit, pranë tij ndaloi një motoçikletë. Me sy të përlotur nga thëllimi, Tomi kërceu në trotuar. Tjetri mbante një kaskë të bardhë, dhe, kur u paraqit, shqiptoi vetëm emrin në trajtë të shquar, Genti, si të donte të shmangte ngjashmërinë e rastit me markën e cigareve “Gent”. Ishte një djalë i ri, jo më shumë se njëzet vjeç. Pra, shoku për të cilin Tomi i qe lutur aq seriozisht, na qenkësh ky çunak flokëverdhë, i brishtë si vajzë. Iu kujtua pasioni i çmendur i Tomit për motorët dhe i ra menjëherë në të ç’i lidhte ata të dy. Ç’mund t’i bënte këtij kokëkrisuri?

Ndoshta për mirësjellje, djaloshi propozoi të futeshin në lokal për ndonjë konjak, meqë bënte shumë ftohtë. Tomi kundërshtoi vendosmërisht. “Martini është me ngut, tha ai duke ia përmendur emrin me një familjaritet pa vend dhe, veç kësaj, pijet alkoolike nuk i përdor”, të dyja gënjeshtër, sepse ai s’kishte asnjë lloj nguti dhe pijet alkoolike nuk i përbuzte gjer në atë masë sa të mos i përdorte. Këto dredhi, dëshmi e hapur se kishte rënë edhe një herë viktimë e mashtrimeve të Tomit, në vend që ta inatosnin, i ngritën një gaz të brendshëm. Përderisa ai mund t’ia hidhte lehtësisht, fajin e kishte vetë. Së paku, në këtë rast bëhej fjalë

për diçka jo aq pa rëndësi: në shkëmbim të aftësive të tij si teknik televizorësh, Tomi do të siguronte disa shëtitje me motor.

- Ju të dy nisuni, - tha Tomi duke përplasur këmbët në trotuar, - unë po vij prapa.

Djaloshi e pa me druajtje.

- Sikur të niseshit ju? – tha Martini. Ai sapo kishte kaluar një grip të rëndë, qe mbërthyer në shtrat plot një javë. Një rrugëtim me motor nëpër thëllimin e mbrëmjes, sado i shkurtër, nuk ishte i këshillueshëm. Por as që e mendoi këtë. Ideja se mund të shkonte vetëm në një familje ku ishte i panjohur e bezdiste mjaft dhe, duke u përpjekur t'i jepte zërit një ton bindës, shtoi: - Më tregoni shtëpinë, unë do të vij pas jush, për pesë minuta.

- Punë që s'bëhet, - ia preu Tomi, - me të treguar s'ke për ta gjetur as për dy orë.

Deshi s'deshi, ai zuri vend në ndenjësë, me çantën e veglave në duar. Djaloshi u ul në timon, vuri kaskën. Motori rrëshqiti mbi asfalt, u fut në hullinë e automjeteve, Tomi mbeti prapa dhe, me gjithë shpejtësinë e vogël, ai ndjeu t'i përplasej në fytyrë ajo i ftohtë.

I përfshirë nga një pështjellim, Martini u zhyt në kolltuk pa e lëshuar nga dora çantën e veglave. Një çantë e vjetër lëkure, e shqepur vende-vende, jashtë kohe midis sendeve të dhomës ku ndodhej. Ndoshta pa ato sende ajo do të dukej një dhomë e zakonshme si gjithë

të tjerat. Pastaj, si u familjarizua ca, ai vuri re se, në të vërtetë, edhe sendet, kolltukët, qilimi, tryeza e vogël rrumbullake, perdet, biblioteka që zinte një faqe të tërë muri nuk kishin asgjë të veçantë. “Në njëfarë mënyre, mendoj më në fund, duhet të pranoj se i veçantë e jashtë kohe jam unë me këtë çantë të shqepur.”

- Më falni, - i tha djaloshi, - u mërzitët?

Martini lëvizi me plogështi. Atë çast dëshironte një gjë: të mbaronte punë shpejt e t’ua mbathte. Kur u futën në apartament, në kundërshtim me përshtypjen që pati se dikush i përgjoi përmes “syrit magjik”, heshtja e thellë e korridorit fliste për të kundërtën: në shtëpi nuk ndodhej kurrkush tjetër përveç tyre. Mirëpo në dhomë nuk po shihte ndonjë aparat televizori, kurse djaloshi nuk tregonte asnjë ngutje. Dhe, kur ai vërtet zuri të mërzitej nga memecëria e të panjohurit, dera lëvizi. Në fillim u dukën duar që mbanin një tabaka. Mbi tabaka një gotë me raki, pranë gotës një kupë kristali me çokollata.

Më pas, sa herë e sillte nëpër mend këtë skenë, ai e shihte gjithmonë si në një film të ngadalësuar. Në të vërtetë vajza u fut në dhomë natyrshëm, shkoi drejt tij me shkujdesjen e vajzave të moshës së saj që s’kanë asnjë lloj kompleksi, priti gjersa ai me një rën dorë mori gotën e pijes e me tjetrën çokollatën dhe u ul në kolltukun përballë, pranë të vëllait. Por ai

ndihej i sigurt se kishte ndodhur ndryshe. Për të ky kishte qenë një interval i mjegullt, pak a shumë një gjendje nokdauni që kishte vazhduar deri në fund dhe, në mënyrë të habitshme, ai që përgatitej për titullin kandidat i shkencave biologjike e kishte lënë veten të vihej në një rol qesharak. Këto i mendoi më vonë. Kur vajza zuri vend pranë të vëllait, ai e ktheu gotën e rakisë me fund aq shpejt, sa vajza, e gatshme për t'i shërbyer, e pyeti nëse dëshironte t'ia mbushte përsëri.

- Jo, - ndërhyri djaloshi, - Martini i ka zët pijet.

- Mos jeni gjë nga Rrësheni, - u bë kureshtare ajo, - apo nga Tropoja?

- Aty afër, - u përgjigj ai, - nga Rrashbulli. Vajza e pa me dyshim.

- Nuk e di që të jenë aq afër.

Martini as vetë nuk e kuptoi përse u soll aq trashë. Ndoshta nga ajo gjendje nokdauni, arsyetonte më vonë. Ngriti paksa gotën bosh për të treguar se s'dinte ku ta vendoste dhe vajza i vajti pranë me tabakanë në dorë.

- Jam nga Kolonja, - tha duke e vështruar në sy, - bëra një shaka.

- Pa kripë, - ia ktheu ajo. Në Kolonjë s'kishte qenë ndonjëherë, por të paktën e dinte se midis Kolonjës dhe emrit Martin s'kishte asnjë lidhje. Kur u kujtua për këtë, shtoi: - Nuk kam njohur ndonjë teknik televizorësh që të bëjë shaka më të bukura.

Nënteksti qe i qartë. Ishte e arsyeshme që një teknik televizorësh, i denjë për këtë titull, pas gjithë këtyre, të rrëmbente çantën e veglave e të përplaste derën pas vetes, siç e përplasi vajza që tashmë qe larguar nga dhoma. Pretendenti për kandidat i shkencave biologjike kishte mbetur i mbërthyer në vend. Kolegu i tij, entomologu ose studiuesi i insekteve, Miltiadh Papadhimitri, po të ndodhej i pranishëm, do t'i thoshte se ato çaste i qe dukur i mjerë si një zhapi në kavanozin me formalinë. Fatmirësisht, Miltiadh Papadhimitrit as që mund t'i shkonte nëpër mend kjo skenë dhe përveç djaloshit askush tjetër nuk u ndodh dëshmitar të shihte se si e mbuluan djersë të ftohta.

- Ju lutem, mos ia vini re, - tha Genti, - rrëmbehet nganjëherë.

Ai vendosi ta luante rolin deri në fund. Për gati dy orë u mbyllën në kuzhinë me televizorin, të cilin e kontrolloi imtësisht, megjithëse defekti qe aq i parëndësishëm, sa ai do të kishte mbaruar punë për dhjetë minuta. Ajo nuk e çau kokën, madje edhe kafënë ia solli djaloshi. Dhe e përfshiu një neveri ndaj vetes pikërisht sepse s'gjente asnjë arsye që të merakosej nga mospërfillja e saj. Vetëm kur u largua, thëllimi i natës sikur e shkundi. Atëherë u kujtua për Tomin. Gjatë gjithë kohës që kishte qëndruar në atë shtëpi të panjohur, ai s'qe bërë i gjallë.

Sapo ndjeu të largoheshin hapat e tyre, ajo psherëtiu. Dy orë radhazi që shtrënguar të priste gozhdë e mbyllur në një dhomë të ftohtë për arsyen idiote se i vëllai i sillte në shtëpi lloj-lloj tipash si ky teknik televizorësh, që, më në fund, e kishte thyer qafën. Tërë nerva shkoi në kuzhinë, shoi televizorin dhe u ul pranë sobës, e vendosur të sqarohej një herë e mirë.

- Në qoftë se guxon të sjellësh përsëri fytyra si ky, të betohem, do t'i shkruaj babit, - tha ajo me buzët që i dridheshin.

Genti e dëgjoji në heshtje. Aparati i shuar dhe turinjtë e së motrës i dhanë të kuptonte se ajo ishte zemëruar keq. Ai mund të nxirrte një mijë raste për t'i treguar se në ç'pozitë të vështirë po e vinte para shokëve me sjelljet e saj, dhe, po të donte, tani mund të hapte një sherr të madh. Mirëpo kohët e fundit përpiquej t'i shmangej çdo sherri. Shenja të shumta i dëshmonin se në jetën e së motrës diçka nuk shkonte dhe, megjithëse pesë vjet më i vogël, e ndiente për detyrë të kujdesej për të si njeriu më i afërm.

- Babit shkruaj ç'të duash, - i tha pas pak. - Në qoftë se të bezdis kaq shumë, që nesër vete të banoj në konvikt dhe ti mund të rrish e qetë.

- Ç'flet marrëzira! - u ankua vajza. - Si të shkon nëpër mend se mund të jetoj pa ty? Por unë kam nevojë për qetësi, kurse tipat që sjell më ngrenë nervat.

- S'jam aq leshko, sa ç'kujton ti, - e ndërpreu Genti, këtë radhë i zemëruar vërtet, - ata që ftoj i njoh mirë. Ç'qe nevoja të ikje e t'i përplasje derën si e marrë një tekniku të zakonshëm? Për më tepër, erdhi të na bënte nder!

- Për para, - saktësoi ajo.

- S'është e vërtetë. Unë desha t'i jepja, por ai m'i ktheu.

Një copë herë vëlla e motër u grindën pa u marrë vesh, derisa këmbëngulja e secilit zuri të binte dhe sherri u shua vetvetiu.

Këto grindje ishin bërë repertor i zakonshëm i mbrëmjeve të tyre qysh kur një vit e gjysmë më parë u vdiq gjyshja dhe ata u ndien të vetmuar. E para e kuptoi këtë vajza. Si u larguan prindërit pas varrimit të gjyshes, ende pa mbaruar studimet ajo duhej të kujdesej për shtëpinë dhe të vëllanë, detyrë tepër e vështirë për një fëmijë të përkëdhelur si ajo. Sepse të dy kishin mbetur fëmijë, disi të zbuluar e të papërgatitur ndaj ngacmimeve të jashtme. Sa qe gjallë e gjyshja, çdo gjë rridhte normalisht. Mjaftonte prania e saj për t'u dhënë një siguri të natyrshme, të ngjashme me sigurinë e një strehe që të mbron nga shiu. Por gjyshja kishte ikur duke marrë intimitetet e fshehura të secilit dhe ata e panë veten pa strehën e dashur, vetëm me njëri-tjetrin dhe vargun e porosive të prindërve. Sa për porositë duhet thënë se i zbatonin me përpikëri. Përmbajtja e tyre me kalimin e viteve ishte modifikuar,

ndonjë element i ri i përkiste vajzës, që tashmë s'mund të mjaftohej vetëm me shqetësimet për shëndetin.

- Genti, të lutem, - tha më në fund, - mos u bëj i keq me mua.

Zëri i saj qe pajtues. Përplasjet e tyre gjithmonë kështu përfundonin. Djaloshi u pendua, së paku provoi diçka si pendim. Tha se kishte uri, zuri të fërshëllente, ndezi televizorin dhe, ndërsa e motra po i përgatiste për të ngrënë, i ra ballit me pëllëmbë.

- Për pak desh harrova. Të shtunën do të vemi në Dajt. Profesor Minella më porositi disa herë të të them.

Vajza mbeti si e ngrirë.

- Bora ka zënë për mrekulli, - vazhdoi tjetri, - të gjithë do të marrim kavaletat, do të punojmë. Por, po të duash, unë s'punoj fare. Dalim e shëtisim, do të kemi edhe ski. Eja me ne. Ti mërzhitesh, sepse vazhdimisht rri vetëm... nuk ke asnjë lloj dëfrimi... Eja, ke për t'u kënaqur!

Gentit i shkëlqenin sytë. Tashmë ai ndihej në formë, pothuaj i lumtur. Mëritë e vogla qenë harruar dhe asaj i erdhi keq t'ia prishte, ndonëse pati rastin të bindej edhe një herë, mbase përfundimisht, se i vëllai ishte një naiv i pandreqshëm. Për sa i përket ftesës, kishte shumë arsye ta pranonte dhe të shtunën, bashkë me të vëllanë, të ndodhej në Dajt.

2

Mëngjesi solli një shi të imët që rigonte heshturazi, nga ata për të cilët thuhet se lagin budallenjtë. Kjo shprehje iu kujtua në rrugë, midis piklave të ftohta që i pickuan fytyrën. Ai mendoi se ishte e natyrshme të futej në kategorinë e këtyre budallenjve. Harresa e çadrës pikërisht në fund, tek dilte për të zbritur shkallët nga kati i gjashtë deri poshtë, në rrethana të zakonshme mund të merrej si shenjë paralajmëruese skleroze. Por rrethanat nuk mund t'i quante të zakonshme. Tërë natën e kishte munduar makthi i një ëndrre boshe, një makth i vërtetë, që kishte përfunduar me një shuplakë turinjve. Si njeri i arsyeshëm – pjesa më qesharake e ëndrrës – ai kishte protestuar, shuplaka nuk i përkiste

atij, këtu po ndodhte një keqkuptim. Ai nuk ishte teknik televizorësh, defekti për të cilin akuzohej nuk lidhej me paaftësinë e tij, as me shpifjen se kërkonte të mashtronte të tjerët me qëllime të errëta për të fshehur origjinën dhe, tekefundit, aftësitë e një tekniku televizorësh nuk varen në është nga Rrësheni apo Tropoja, ndonëse ai mund të provonte me dëshmi të pakundërshtueshme prejardhjen nga Kolonja. Më kot, kurrkush nuk ia vinte veshin. Një djalosh tërë kohën zgërdhihej, e tregonte me gisht, kurse pranë tij, vajza që e kishte goditur me pëllëmbë, vështronte duart, u merrte erë, ngërdheshej dhe ankohej se i ishte ngjitur diçka e pështirë prej zhapiu në formalinë.

Martini ngriti jakën e palltos. Sado e pakuptimtë, ëndrra e ngacmonte. Shiu tashmë qe kthyer në një lloj dushi që s'mund të thuhet se lagte vetëm budallenjtë, por ai u mjaftua me ngritjen e jakës së palltos dhe vazhdoi të ecte mes për mes sheshit të zbrazur të qendrës së kryeqytetit. Sidoqoftë, çdo shkujdesje ka një kufi. Kur u ndodh pranë shkallëve të Muzeut Historik, rrebeshi e kthjelloi aq sa të kuptonte se e vetmja mënyrë për t'i shpëtuar një rikthimi në shtrat ishte t'ia kryste vrapit, madje me sa t'i hanin këmbët. Kështu që pretendenti për kandidat i shkencave biologjike i përqendroi të gjitha aftësitë sportive – ai merrej çdo ditë me ushtrime fizikurore – derisa, i bërë qull, mbërriti në derën e lokalit më të afërm,

pastiçeri “Rinia”, që në këtë orë të mëngjesit ishte pothuajse bosh.

Gjendja e tij tërhoqi vëmendjen e kameriereve. Ato i sollën një çaj të nxehtë dhe ai zuri ta rrufiste ngadalë duke vështruar përmes xhamit stuhinë e shiut. Ja pra që vinte puna të katandisej si mos më keq, si ata djelmoshat që bien për herë të parë në dashuri. Kjo që dhe më e çuditshmja, ai po provonte diçka të ngjashme, më të pakuptimtë se dhe vetë ëndrra. Thirri kamerieren të paguante, por, pasi pagoi, nuk lëvizi nga vendi. Atëherë ndjeu një babëzi të papërballueshme për të ndezur cigare dhe ndoshta kjo dëshirë e egër, të cilën e kishte mposhtur me stërmundim këtu e tre vjet më parë, e bëri të shkundej. Pas një tundimi të fortë arriti ta kapërcente krizën. Pa dyshim, ky mëngjes i lagësht me kurthet e tij nuk ishte si gjithë të tjerët. I lehtësuar që mundi të ngadhënjente mbi ngasjen e duhanit, vazhdimisht në përgjim dhe agresive, ai porositi edhe një çaj tjetër. Tani ishte në gjendje të arsyetonte qetësisht.

Para së gjithash s’kishte as idenë më të vogël se ku kishte qenë të mbrëmshmen. Një apartament komod me pajisje jo aq të rëndomta, i kredhur në një heshtje të mistershme. Dhe ai ndryshim aq i dukshëm fizik midis djalit të panjohur dhe së motrës. Njëri leshverdhë me sy të butë bojë qielli, tepër i sjellshëm, me ca duar të gjata e gishtërinj të

hollë, si gishtërinj vajze. Tjetra e zeshkët. Po qe se e zeza e flokëve nuk do të kishte qenë e fortë njëlloj me atë të syve dhe të vetullave, ai mund edhe të pranonte, se ishin të lyer. Në këtë rast ajo do të quhej karagjoze. Meqë një hamendje e tillë, pra, që flokët e saj të ishin të lyer, s'mund të qëndronte, i vetmi karagjoz mbetej ai, pavarësisht se sytë i kishte gështenjë dhe jo të zinj. Kjo nuk ndryshonte asgjë në thelbin e çështjes, përderisa në moshën tridhjetë e dy vjeç i lejonte vetes shkujdesjen për t'u futur në lodrat e Tomit dhe tani rrinte e bluante gomarllëqe.

Ai zuri të rrufiste gotën e dytë të çajit që sapo ia sollën. Më kot e akuzonte Tomin. Po të kishte qenë i pranishëm, edhe ai do ta tallte. Ç'faj mund t'i kishte Tomi për mendjelehtësinë e tij? Në këtë pikë të arsytimit u përfshi nga një panik i beftë. Tomi do të nxehej, s'do të linte gjë pa i thënë. Vërtet kishte përshtypjen se e morën për teknik televizorësh, por, sikur punët të qenë ndryshe, domethënë sikur Tomi qysh më parë t'ua kishte sqaruar miqve të vet se ç'loj tekniku po u çonte në shtëpi...

E la çajin përgjysmë, u ngrit dhe doli jashtë. Përmes shiut që s'kishte të pushuar këmbët e çuan në PTT-në qendrore, pika më e afërt prej nga mund të bënte një telefon. Futi monedhën në vendin e caktuar, formoi numrin dhe u përqendrua. Nuk e mori vesh kush i doli, e ëma apo grua e Tomit, gjithmonë ua ngatërronte

zërat. Megjithatë mesazhin e kuptoi qartë: Tomi ndodhej në studio. Duket edhe ata të anës tjetër nuk e identifikuan, kështu që ai parapëlqeu të mbetej anonim, pyetjes nëse kishte ndonjë porosi nuk iu përgjigj, mbylli telefonin dhe vendosi të shkonte drejt e në studio, ku mbërriti rreth gjysmë ore më vonë, në gjendje po aq të vajtueshme sa ç'qe kur u fut në pastiçerinë “Rinia”.

Tomi mbeti në prag të derës. Pastaj, duke e vështruar nga këmbët te koka, qeshi. Martinit iu ngritën nervat.

- Mos m'u zgërdhi si idiot, - i shfryu, - po pate ndonjë peshqir, ma jep.

Tomi bëri një prapakthehu të shpejtë. Ai e ndoqi nga pas në studion e pandriçuar. Ndjeu vetëm se aty qe ngrohtë. Nga xhamllëku i veshur me cipë avulli depërtonte një mugëtitirë e hirtë. Që këtej, nga kati i pestë, tërë hapësira dukej e mbytur në gri. Ai hoqi me radhë pallton, xhaketën, pulovrin, derisa mbeti në kanotiere, ndërkohë që Tomi sipas radhës ia merrte nga dora dhe i varte pas derës. Në fund i hodhi krahëve një batanije dhe me një peshqir, pastërtia e të cilit nga era që mbante ishte tepër e dyshimtë – peshqir piktorësh, mendoi ai, - zuri t'i fërkonte kokën. Të gjitha këto Martini i pranoi pa fjalë. Tomi, përkundrazi, tërë kohën dërdëlliti. Së pari e quajti të çmendur që luante kështu me shëndetin. Vërtet i qe lutur të vinte

t'i shihte tablonë, por s'mund të pranonte sakrifica të kota, madje as që i meritonte, ai, një piktor mediokër, që tani, s'mund të bënte gjë tjetër veçse t'i fërkonte kokën dhe, po të kishte dëshirë, t'i mbushte një gotë me konjak.

- Mjaft, - ia preu Martini pa e kuptuar në deshi t'i mbyllte gojën apo t'i jepte fund fërkimit me peshqir. Tomi zgjodhi të dytën. E flaku peshqirin tutje, vajti në qoshe të studios ku ndodhej një dollap dhe u kthye prej andej me një gotë dhe një shishe konjak. Mbushi gotën dhe ia zgjati.

- Pije, - i tha, - të bën mirë. Ç'ka ndodhur?

Martini e vështroi në sy. Tomi po i rrinte përsipër si shpend grabitqar dhe ai s'mundi të lexonte asgjë në shprehjen e fytyrës së tij. Biseda për të cilën kishte ardhur, në këto kushte, ishte e vetmja që s'duhej ngarë, Tomi do të tregohej i pamëshirshëm. Ia njihte këtë kurth prej hileqari kur merrte pamjen e një skifteri që, me t'i dalë gjahu në shteg, hidhej mbi të. "Jo, i dashur, tha me vete, nuk ta jap kënaqësinë të tallesh me mua pikërisht tani." Ia mori gotën nga dora, e ktheu me një frymë dhe, duke vështuar përreth, tha:

- Besoj se s'gjendet studio më e qelbur se kjo, të zësh hundët me dorë. Sikur futesh në një depo zarzavatesh. S'mund ta mbash një çikë më pastër?

- Bah, - ia ktheu Tomi, - ky pisllëk më mban gjallë. Por, të betohem, do ta pastroja me gjuhë

cep më cep që ti të mos më çaje kokën pa hapur mirë sytë. Si e ke hallin?

Befas studioja llamburiti. Duket dritat ishin ndërprerë dhe erdhën papritur. Atëherë, me një lëvizje të pavetëdijshme, Martini tërhoqi nga vetja kindat e batanijes. U ndie zbuluar, i mundur.

- Përse më le vetëm mbrëmë, - i tha, - ç'janë këto lodra që bën?

Zëri i tij që i rëndë, Tomi ia nuhati mendjen e keqe. Njiheshin që në fëmijëri, këtë tip të qetë e kishte vërtitur gjithmonë si t'i tekej, përveç rasteve të rralla të një zemërimi kryeneç, kur s'mund t'i dilnin përpara as një mijë lugetër. Rasti po paraqitej. Ndoshta për këtë arsye, ndoshta ngaqë e dinte mirë se kushdo që njihej për herë të parë me Albana Progrin pësonte një lloj idiotizimi, ia ktheu:

- Nuk habitem, s'je i pari që e pëson kështu. Të ta mbush edhe një?

Martini u skërmit. Tomi kishte folur me një ton që mund të merrej edhe si shaka, edhe seriozisht. Mirëpo humori i Martinit ishte gri.

- Unë s'po tallem, - tha duke ia shtyrë gotën mënjanë. - Më fut qorrazi s'di se ku dhe s'merr as mundimin të më shoqërosh. Përse nuk erdhe? Unë vete për qejfin tënd, kurse ti...

Pa e prishur terezinë, Tomi vajti te dollapi në qoshe ku la shishen, pastaj u kthye dhe e përfshiu me një vështrim pyetës.

- Që je zemëruar, e shoh. Sa për të tjerat, e ke kot. Mbrëmë ke qenë në shtëpinë e një ambasadori, të mjafton kaq?

- As që dua t'ia di, - shfryu Martini. – Atje vajta prej teje, jo si çirak i ndonjë ambasadori.

- Epo, dreqi ta marrë, - e humbi durimin Tomi, - paske fjetur zbuluar.

Ai futi duart në xhepa dhe, me trupin e drejtë ku ngrihej një kokë si saksu me lule, i ngjante një struci. Martini e kuptoi se qëndrimi i tij nuk ishte aspak logjik. Mbi të gjitha s'po çlirohej dot nga një lloj idiotësie.

- Dinë gjë ata miqtë e tu se cili jam? – tha më në fund.

Tomi e pa i habitur.

- Ç'rëndësi ka kjo?

- Po ta dinë, do të thotë se mbrëmë kam luajtur një rol të keq.

Tomi vajti përsëri te dollapi, mori shishen, i mbushi një gotë dhe ia la në dorë.

- Dinë apo s'dinë?

- Jo, mor Zot, ja që s'desha të t'i ul vlerat. A mund t'ia besojë njeriu televizorin punonjësit të një muzeu fosilesh?

Martini mori frymë i lehtësuar.

- Dëgjo këtu! Është hera e fundit që unë bredh me çantën e veglave. Jo ti, por edhe im gjysh të ngrihet nga varri, s'do të ma mbushë dot mendjen. Tani, po të vijë rasti me ata miqtë e tu, në asnjë mënyrë s'duhet t'u thuash se cili jam. U kuptuam?

- Si të urdhërosh, - ia ktheu Tomi. Pastaj shtoi: - doemos, s'mund të bëje përjashtim. E kisha parashikuar.

- Çfarë na paske parashikuar zotrote?

Përballë tyre ndodhej një tryezë e gjatë, e ngushtë, mbi të cilën ishin shpërndarë në rrëmujë tubeta ngjyrash, penela të madhësive të ndryshme, kuti plastmasi me bojëra guash, statueta të vogla, dy-tri llulla – ai e ndizte ndonjëherë me llullë – e gjithfarë rrangullash. Faqja e murit zihej nga një ekspozitë e tërë portretesh në vaj, natyrash të qeta, disa akuarele dhe etyde me laps. Tomi tërhoqi sirtarin e tryezës dhe nxori prej andej një dosje.

- Shikoji këto, - i tha, - i kam bërë pa e pasur modelin.

Martini la gotën dhe mori dosjen. Ishte prej kartoni të hollë ngjyrë portokalli, me lustër. Sapo e hapi, batanija i ra nga supet: nëpër duar mbante një dyzinë portretesh me laps të zi të vajzës së panjohur. Me një shkujdesje të shtirë zuri t'i vështronte vizatimet njëra pas tjetrës duke qëndruar në secilën skicë aq sa të linte përshtypjen se po i shihte siç mund të shihet një album i zakonshëm. Kudo i njëjti portret, i kapur me linja të buta. Ai do t'u vinte diçiturën: "Vajza e zgjuar nga gjumi". Ajo sikur flinte në krahët e një ëndrre. Martini ktheu kokën nga dera. Por dera e studios nuk lëvizti. Vetëm ajo e shihte nga letra me sytë e fjetur dhe atij iu duk se s'kishte parë portret më të pastër.

- Silli këtu, - e shkundi zëri i Tomit, - dhe hidhe atë batanije krahëve. Të paralajmëroj, është e rrezikshme.

Këtë radhë serioziteti i tij s'mund të vihej në dyshim. Rreziku për të cilin bëhej fjalë s'kishte ndonjë lidhje me krahët e zbuluar, sido që Martini u përpoq të mbështillej.

- E kam provuar vetë, - shtoi Tomi. - Këto shkarravina besoj të mjaftojnë.

Ai deshi të shitej mospërfillës.

- Nga portretet që i ke bërë s'duket aq e rrezikshme.

- Këtu është sekreti. Askush përveç meje nuk e ka kuptuar ç'fshihet pas atyre syve engjëllorë, që kanë idiotizuar burra më të zotë se ti.

- Mos je njëri prej tyre?

Martini u pendua që i nxori këto fjalë. Biseda po banalizohej dhe ai ishte alergjik ndaj lloqeve. Tomin e adhuronte si piktor, duke qëndruar vazhdimisht me të, diçka kishte mësuar, së paku besonte se dinte të dallonte një pikturë nga bojatisjet pa vlerë. Shpesh ndihej me fat që kishte një shok artist. Po të niseshe nga ç'dërdëlliste Tomi, arrije në përfundimin se gjëja që ai përçmonte më shumë ishte piktura. Por Martini e njihte, ai e merrte Tomin seriozisht vetëm në pikturat e tij. Të tjerat duheshin marrë me shumë rezervë. Tomi fliste rrallë për pikturën, gjithmonë pa qejf, i bezdisur e tërë turinj. Përkundrazi, në biseda të rëndomta shtrohej ngeshëm me durimin e një filozofi dhe duhej ta njihje nga afër për të ditur se profkat që këpuste ishte i pari që do t'i harronte pas dhjetë minutash.

Martini, pra, u pendua për batutën e pamenduar, por qe vonë. Tomi e vështroi me dinakëri.

- Puna ime ndryshon, - i tha, - nuk shkel kollaj në dërrasë të kalbur. Hallin tënd e kuptova sapo të pashë, prandaj e kam për detyrë të të sqaroj. Quhet Albana, ka jetuar në Paris deri në moshën gjashtë vjeç. Me sa duket për këtë arsye vazhdon të mbahet si një zonjushë parisiane, megjithëse është plot njëzet e pesë vjeç. Punon në farmacinë nr. 9, prej disa muajsh, që kur mbaroi fakultetin. I pëlqen të adhurohet dhe adhures ka shumë, por njoh një bylmez, që mund të konsiderohet kandidat i fortë për t'u bërë skllavi i zgjedhur i saj.

- Mjaft na ënjte me dëngla, - e ndërpreu Martini. - Prej teje kërkoj vetëm të mos nxjerrësh cili jam.

Atë çast u ndie një trokitje e lehtë. Tomi ngriti supet, si të donte të thoshte se s'priste askënd dhe vajti të hapte derën. Martini vazhdoi të rrinte ulur mbi një fron rrumbullak në mes të studios. Duhej të ngrihej, të vishej dhe drejt e në shtëpi për t'u ndërruar. Pastaj në punë. Edhe me kaq e kishte shkelur. Tani që i ftohti po i hynte në palcë gjithë kjo endje mëngjesore iu duk marrëzi.

- Futu brenda, - dëgjoji zërin e Tomit, - është Martini... ai ustai i televizorëve.

Martini ktheu kokën. “Edhe kjo që mangët”, mendoi kur pa të vinte përkrah Tomit djaloshin e mbrëmshëm, që mbante në dorë një çadër të squllur. Pa pritur të përshëndeteshin, Tomi vajti te tryeza, mori dosjen, e mbylli në sirtar, rrotulloi çelësin, e tërhoqi dhe, pasi e futi në xhepin e vogël të pantallonave, tha:

- Këta teknikët e televizorëve janë kategoria më e pandërgjegjshme e shoqërisë. Ka edhe ndonjë përjashtim, për shembull Martini. Mos i dhe gjë para?

Djaloshi qeshi me druajtje.

- Se, që ta dish, - vazhdoi Tomi, - këta të zhvatin. Por ky zotëria më detyrohet aq shumë, sa, edhe në mes të natës po t'i them, do të vijë me një këmbë të ta rregullojë televizorin dhe pa asnjë grosh. Kupton?

Martini s'mundi të bënte gjë tjetër veç të heshte. Djaloshi e vështroi me mirënjohje, duket për t'i treguar se nuk ishte aspak dakord me ato që thoshte Tomi, kështu që, për edukatë, ai iu përgjigj me një buzëqeshje të shpëlarë.

- Mbrëmë harrova të të them diçka, - tha pas pak Genti që e kalonte çadrën sa nga njëra dorë në tjetrën. - Të shtunën do të vemi në Dajt, do të jetë edhe profesor Minella. Mbase është një rast i mirë për ty.

Fytyra e Tomit ndryshoi.

- Në Dajt? - pyeti. - E ç'do të bëni?

- Do të punojmë. Në mbrëmje ndoshta organizojmë diçka, do të marr me vete edhe magnetofonin.

- Je i sigurt se do të vijë Minella?

- Patjetër. Ai është interesuar për të gjitha, ka siguruar fjetjen dhe një mikrobus.

- Fantastike, - tha Tomi, - po tjetër kush do të vijë?

- Vetëm ne të kursit jemi. Mund të vijë edhe Bana.

Tomi tundi kokën. Pastaj mori në tryezë një llullë, nxori nga xhepi i xhaketës një qese me duhan, e mbushi ngadalë, por nuk e ndezi. Martini ishte mpirë. Pa e hequr batanijen, u ngrit dhe vajti pranë xhamllëkut të formuar nga një varg dritaresh me kanate të holla prej alumini. Shiu kishte pushuar, mali i Dajtit qe kredhur në një mjegullnajë të hirtë.

- Vij me një kusht, - tha Tomi, - me mikrobus nuk kam qejf. Sikur të më lije motorin?

- Me motor në Dajt?! - u habit tjetri. - Në këtë kohë?!

- Ma lër mua atë punë. Po apo jo...

- Meqë do vetë, dakord. Takohemi të premten në mbrëmje, në orën shtatë, te "Flora".

- Bukuri, - tha Tomi.

- Nga e ke psonisur këtë çunak? - pyeti Martini kur tjetri, si u shtrëngoi duart, i la vetëm. Gjithnjë i mbështjellë me batanije, ai qe larguar nga dritarja dhe po rrinte pranë

kavaletës së madhe të Tomit ku ndodhej një tablo e mbuluar. Po të donte, mund t'ia ngacmonte nervat, mjafton të ngrinte cohën e dokut, të zbulonte ç'fshihej pas saj, sido që e dinte ç'fshihej, sepse Tomi ia kishte treguar. Por ai kërcente përpjetë kur dikush, qoftë ky dhe vetë Martini, guxonte të fuste duart. Punët e Tomit mund të shiheshin vetëm kur donte Tomi. Kjo varej nga gjendja e tij shpirtërore. Zakonisht, po të ndodhte të të ftonte për t'ia parë punët, duhet të kuptoje se ndihej keq, rob i një depresioni. Siç ia kishte shpjeguar, në këto raste vetja i dukej një zero, i hipte ta linte pikturën, të merrej me një zanat tjetër, fjala vjen të futej shitës zarzavatesh ose të shkonte në thertore, kasap. Në fillim Martini habitej me këto fluturime, madje një herë, i tronditur, e kishte këshilluar të vizitohej te ndonjë mjek psikiatër, sepse këto gjendje depressive, sipas tij, s'ishin gjë tjetër veçse tregues të një ezaurimenti nervor. Por me kohë u mësua, s'i bënë më përshtypje. Në qoftë se Tomi nuk ia zbulonte pikturën, kjo dëshmonte për tonusin e tij të ngritur, pra s'bëhej fjalë as për idenë e një ndërrimi të mundshëm të profesionit. Tani kishte në dorë një tablo me të cilën donte të paraqitej në ekspozitën e pranverës, në prill. Me ç'dukej, ndihej shkëlqyeshëm.

- S'të kam parë ndonjëherë me të, - shtoi pas pak.

Tomini ndezi llullën. E thithi dy-tri herë dhe lëshoi ca fjolla. Logjikisht nuk duhej ta kishte pranuar ftesën e Gentit. Shihej qartë, gjithçka që kurdisur nga Minella që, kur t'i mbinte të shtunën si fanti spathi në peizazhin idilik të Dajtit, do të thartonte turinjtë. Ai vuri buzën në gaz. Vërtet, ç'pamje do të merrte fytyra simpatike e profesorit?

- Ç'më sheh kështu, - tha Martini, - ka ndonjë gjë për të qeshur?

Tomini nuk iu përgjigj. Ktheu kokën nga tabloja e mbuluar. Nuk e përfytyronte ç'mund t'u molloiste Minella studentëve, por Gentit i që mbushur mendja se fati i kësaj nuseje të mbuluar ndodhej në duart e të madhit profesor. Këtë vit ai ishte një nga anëtarët e komisionit të pranimit në ekspozitë. Të shqyheshe gazit me këta studentë, sa bujarisht i falnin titujt. Dhe sa krenarisht i pranonin nga ana e tyre asistentët. Minella s'që veçse një asistent, - titull sidoqoftë jo pa një lloj kumbimi, - por ata kishin mbaruar bashkë dhe në ato kohë defekti i tij, domethënë mungesa e talentit njihej botërisht, siç dihej pranimi i tij i dyshimtë si student në pikturë. Atëherë askujt nuk i shkante nëpër mend të interesohej për hollësisira rreth tij. Ishte i parëndësishëm. Dhe ata, të talentuarit e zgjuar, mbetën gojëhapur kur Minella zuri t'ua hidhte aty ku s'e prisnin. Në qoftë se s'dinte të pikturonte, dinte të fliste, madje edhe të shkruante. Në vitin e fundit ishte

i vetmi student me njëfarë emri në rrethet e piktorëve, me ca shkrime të botuara andej-këndej, shkrime me të cilat në fillim ishin tallur pa begenisur t'i lexonin sepse ç'mund t'u mësonte një nulitet? Minella, përkundrazi, ua ndiqte punët, guxonte t'u jepte ndonjë mendim, por vetëm kur ia kërkonin ata, të talentuarit e zgjuar, që shumë shpejt, me të nisur jetën e pavarur të artistit, do të shtangin dynjanë. Kjo tepriçë fantazie nuk e mundonte Minellën. Për kompensim, që i pajisur me ca dhunti të tjera, vështirë të kuptueshme nga lavditë e ardhshme të pikturës. Në një konkurrencë të pashpallur egoje me njëri-tjetrin, në fund të fundit ata e pranuan si arbitër të vlerave të tyre. Sot, për shembull, plot tetë vjet pas mbarimit të institutit, po të që sjellë ndryshe në atë kohë me Minellën, ai do të ndodhej në marrëdhënie të mira me të, pra mund t'ia shihte hairin, siç po ia shihnin disa nga ish-shokët e kursit. Mirëpo, për dreq, ai s'e kishte honepsur kurrë. Ndoshta thjesht ngaqë Minellën e pëlqenin vajzat. Në fushën e marrëdhënieve me vajzat ai vetë ishte një konkurrent i papërfillshëm për Minellën, por s'mund të pranonte të vihej në pozitë inferiore edhe aty ku si pa kuptuar, ca nga ca, ai po u imponohej të gjithëve. Prandaj një ditë i tha: "Sikur piktura të që vajzë, ti do të bëheshe piktor. Fatkeqësisht ajo është torollake, s'di me kë bie në dashuri". Që nga ajo ditë u shpall botërisht edhe mëria midis tyre.

Tomi thithi çibukun. Në Dajt do të shkonte, tashmë nuk e vinte në dyshim. Veç jo i grishur nga motivet e Gentit. Papritur i kishte lindur në kokë një ide. E urdhëroi Martinin të mblidhte lekat. Kur e përcolli te shkallët u ndie aq i sigurt, në idenë e tij, sa, sikur tjetri të mos ishte larguar me ngut, do t'ia thoshte.

3

Po atë mëngjes, tek dilte nga bar “Rinia” për të vajtur në studion e Tomit, në rrethana shpirtërore më normale Martini ndoshta do të kishte vënë re në lokalin përballë, domethënë në kafenenë e vogël me xhamllëk përmbi stacionin e autobusëve, dikë që rrinte pranë xhamit dhe, i mbështetur pas një tryeze, shikonte i përqendruar kalimtarët. Ky qe një djalë rreth njëzet e pesë vjeç. Banakierja do të thoshte se ai gjendej aty prej më se gjysmë ore, kishte pirë vetëm një kafe, asnjë lloj pijeje alkoolike, por cigaret i shuante dhe i ndizte njëherën pas tjetrës. Një sy më i stërvitur këtyre vëzhgimeve do t’u shtonte dridhjen gati të padukshme të duarve sa herë ndizte cigaren. Kurse një psikolog, duke u nisur nga tiparet e

tulta e si të fjetura të fytyrës, nuk do të vinte në dyshim se personi në fjalë përfaqësonte rastin e një tipi pak inteligjent e disi vulgar. Në këtë pikë, banakierja e re, që tërë kohën i hidhte ndonjë vështrim me bisht të syrit – bukuria e tij mashkullore për guston e saj ishte përsosmëria vetë – do të binte në kundërshtim me psikologun, madje, po të acaroheshin, mund të vendoste t'i bënte të ditur se në raste të tilla mendimin më të saktë e jep një femër e jo një mashkull.

I përpirë nga mendimet e veta, ndryshe nga klientët e tjerë që e bezdisnin me vështrime, djaloshi s'po ia varte banakieres. Ai kishte vetëm një shqetësim: ky shi i mallkuar rrezik t'i prishte punë, ajo mund të kalonte pa e vënë re. Atëherë do t'i duhej të sorollatej tërë ditën për ta pritur nga ora tre. Por kjo mund t'i kushtonte shtrenjtë. Kohët e fundit kishte munguar aq shumë, sa që paralajmëruar për pushim nga puna, ku duhej të paraqitej pikërisht në orën tre. Nuk i trembej dënimit, ishte gati të pranonte sakrificat më të rënda, mjafton të kompensohej. Për këtë nuk ndihej i sigurt, prandaj me sytë katër shihte kalimtarët që lëviznin të strukur nën çadra.

Banakierja po shtrydhte ekspresin mbi një filxhan kur si rastësisht ngriti kokën. I panjohuri tërheqës befas u derdh jashtë. Me hapa të mëdhenj ai kapërceu rrugën, mbërriti

në trotuar dhe qëndroi midis shiut, pa u kujtuar të hapte as çadrën. Skena që pasoi e shtangu banakieren. Pranë tij u afrua një vajzë së cilës s'mundi t'ia shihte fytyrën, sepse çadra dhe kapuçi i mushamasë ia fshihnin krejtësisht. Ata qëndruan përballë njëri-tjetrit. Këmbyen ca fjalë, pastaj i panjohuri e zuri vajzën nga krahu. Ajo iu shmang me një lëvizje nervoze dhe të dy iu drejtuan pastičerisë “Rinia”. Atë çast klienti i radhës, i mërëzitur nga përpunimi tej mase i kotë që po i bënte ekspresit të tij, e shkundi duke i thënë “shushkë”. Banakierja u drodh. I zgjati klientit filxhanin e kafesë, por, kur i hodhi sytë përsëri në rrugë, çifti qe zhdukur.

E turpëruar për vdekje, Albana zuri vend në karrige, në një tryezë në fund të sallës. Ai iu lut të hiqte mushamanë, por ajo nuk pranoi. Nxori nga çanta një shami, fshiu ballin, që s'kuptohej në qe mbuluar me pikla djerse apo shiu, dhe, pa iu shmangur vështrimit të shoqëruesit, i tha:

- Ke filluar të bëhesh i neveritshëm. Dëshiron të ta përsëris?

Tjetri ndezi një cigare.

- Ç'është të marrësh? – e pyeti.

Albana po plaste nga padurimi. Ora e kishte kaluar shtatën dhe, me sa dukej, edhe sot do t'i duhej të paraqitej në farmaci me vonesë për një arsye fare të pakuptimtë. Ndërkaq kamerierja po u rrinte mbi kokë.

- Dy kakao, - porositi ai.

Albana s'u ndie. Kur u largua kamerierja, i tha:

- Nuk e kuptoj përse e ul veten kaq poshtë.

Djaloshi shfryu një shtëllungë tymi. Këtë takim e kishte përfytyruar ndryshe. Kësaj radhe nuk e priste që ajo të pranonte të uleshin bashkë, të qerasej prej tij dhe t'i fliste kaq e qetë, sikur midis tyre të mos kishte ndodhur asgjë. Ai po shkatërrohej, netët pa gjumë po e sfilitnin, ndihej i braktisur si qen, kurse ajo gjente rastin t'i bënte pyetje të tilla.

- Po ti nuk e kupton gjendjen time? - tha pas pak. - S'e sheh që jam buzë greminës?

"Ky është i çmendur", mendoi Albana. Sa do të vazhdonte kjo torturë? Prej disa muajsh, që nga vera e kaluar, ai e ruante, e ndiqte, i përgjonte si maniak çdo lëvizje, njihte të gjithë njerëzit me të cilët kishte marrëdhënie dhe në intervale kohe të paparashikueshme i shfaqej befasisht, aty ku s'e priste, e bombardonte me deklarata dashurie, derisa iu bë aq i bezdisshëm, sa në një çast dëshpërimi i vajti ndër mend të kërkonte ndihmë në polici. Ky mendim e ngacmoi edhe në atë çast, po si mund të denonconte një shokun e saj? Ata kishin qenë në një klasë gjatë katër vjetëve të gjimnazit, më vonë edhe në fakultet, në të njëjtin kurs. Në fund të vitit të parë atij i ndodhi diçka e rëndë familjare. Por as

atëherë, as më vonë, ajo nuk i pati marrë vesh arsyet e vërteta përse babai i tij përfundoi në burg. Mbante mend vetëm se variantet që qarkullonin gojë më gojë ishin nga më të ndryshmet. Dhe se i kishte ardhur keq për shokun e saj kur ky, në fillim të vitit të dytë, nuk qe paraqitur më në leksione. Ca thanë se e kishin përjashtuar nga fakulteti, por për këtë s'kishte asgjë zyrtare. Të tjerë thanë se mosparaqitja e tij lidhej me një arsye më të thjeshtë: qe rrëzuar në dy provime të vjeshtës. Ca të tjerë akoma se as qe përjashtuar, as qe rrëzuar në provime; studimet i kishte braktisur sepse ashtu i kishte thënë mendja. Sidoqoftë që nga ajo kohë pothuaj s'qenë parë. Verën e kaluar rasti e solli të takoheshin në plazh. Ajo ruante për të kujtimet e një djali të çiltër. Dhe historia zuri fill sepse pranoi të bënin bashkë nja dy-tri shëtitje në mes të ditës vetëm për t'i treguar respektin e dikurshëm.

- Të lutem, bëhu i arsyeshëm, - tha ajo. - Më kërkon diçka të pamundur, ta kam shpjeguar. Është turp të shpërdorosh kështu miqësinë që kemi pasur.

Albana heshti në pritje të marrëzive të tij të zakonshme, siç ndodhte sa herë takoheshin, derisa atij i mbushej mendja ta linte të qetë, i vendosur t'i dilte në pusi shumë shpejt. Por kësaj radhe ai s'donte të fliste. Përmes fjollave të tymit e vështronte me sytë e përgjumur, ku dukeshin gjurmë lodhjeje.

- E di, - tha më në fund, - e kam kuptuar prej kohësh, ajo që të kërkoj është e pamundur.

Albana s'u besoi veshëve. Ishte pohimi më i papritur.

- Atëherë ç'ke që më bie në qafë? - i tha. - Përse s'më lë të qetë?

- Mos u nxito. Sikur ta kisha në dorë të të lija të qetë, puna do të qe e thjeshtë. Mirëpo unë e kam aq të pamundur të të lë të qetë, sa ç'e ke edhe ti të pamundur të plotësosh atë që të kërkoj. Siç e sheh, nga e gjithë kjo s'del asgjë. Si vajzë e zgjuar dhe inteligjente që je, mund të gjesh ndonjë rrugëzgjidhje. Për veten time, sado që i kam shtrydhur trutë, nuk kam arritur në ndonjë përfundim, megjithëse, po të mendohesh hollë, ekzistojnë disa variante.

Albana u tmerrua. Për herë të parë iu end në kokë ideja se personi me të cilin po rrinte, shoku i saj i rinisë, ishte një psikopat, ndoshta i rrezikshëm. Pa vetëdije vështroi përreth e pushtuar nga një ankth i vërtetë. Ai ndezi një cigare tjetër dhe qeshi.

- Jo, s'jam nga ata që vrasin veten. Këtë mendove?

- Goni, dëgjo Banën, - i foli ajo me afërsi, e habitur dhe vetë me guximin e saj. - Deri tani gjithçka ka ndodhur midis nesh e kam quajtur banale. Bashkë mund të shihemi e të flasim sa herë të duash, por të lutem, ti je i sëmure ose ke filluar të sëmuresh. Duhet të vizitohesh sa më parë.

- Shyqyr që e kuptove, - ia ktheu djaloshi. - Edhe unë mendoj se kështu duhet të jetë. Veç sëmundjen time s'ka mjek që ta shërojë.

- Po kjo s'mund të vazhdojë pa mbarim. Unë jam sjellë e duruar me ty, e ke parë vetë, por çdo durim ka një kufi.

- Sigurisht. Sa për kufijtë, dini t'i vini mirë ju, te thana siç thuhet...

Vajza e pa me dyshim. S'po e përcaktonte dot nëse ai ishte vërtet i sëmurë, siç pati përshtypjen, shtirej apo kërkonte të tallej. Për një gjë, ama, ishte e sigurt: sjellja e tij e sotme ndryshonte nga e herëve të tjera, ato që fliste nuk u ngjanin marrëzive që qe mësuar të dëgjonte prej tij.

- Më duhet të shkoj, - i tha, - jam tepër vonë.

- Bëj durim edhe pesë minuta.

- Jo, asnjë minutë.

Ajo u ngrit, por ai zgjati dorën dhe e uli me një shtrëngim të fortë.

- Ti më përbuz, - foli qetësisht. - E ndiej dhe më vjen shumë keq. Unë nuk bëj pjesë në aristokracinë e zgjedhur të sërës sate, jam një punëtor i thjeshtë, që rropatem me turne, një njeri i humbur, pa të ardhme. Ç'mund të të premttoj, përveçse të shqyjej kraharorin e të ta lë zemrën në dorë? Kurse ca biçimë që të vijnë rrotull... Mos lëviz, se të bëj namin... Unë e nxjerr bukën me duart e mia. Kur e fiton jetën kështu, fillon ta shohësh një çikë ndryshe, me realizëm, siç thuhet. Kurse ti nuk e ke këtë

mundësi, sepse nuk të lejon dysheku me pupla ku përkundesh. Besoj të kujtohet diçka që na e kanë mësuar në shkollë kur ishim të rinj. Ajo quhet luftë klasash. Përbuzja jote ndaj meje është diçka e tillë. Ti s'më përbuz mua si person, por gjendjen time. Sepse gjendja jote është e ndryshme nga imja. Këtu qëndron edhe paradoksi: Unë vë zemrën në duart e tua.

- Nuk e dija se e paske pasur helm, - e ndërpreu Albana me zë të fikur. Donte të ikte, të shpëtonte nga ky njeri. Një llahtar e kishte pushtuar. Në zbrazëtinë e lokalit përveç tyre dhe kamerierëve, s'ndodhej askush tjetër. Ishte vetëm për vetëm me të, e pambrojtur. Ndoshta nuhatja femërore e ndihmoi t'i shmangej një skandali po të orvatej t'ua mbathte. Me shpirtin akull ajo mbeti në vend.

- Do të kishte qenë e arsyeshme, - vazhdoi po me atë zë të fikur, - që këto të m'i thoshe në fillim. E keqja është se nuk të kam përbuzur ndonjëherë edhe pse je bërë i neveritshëm. Shumë-shumë ndieja keqardhje. Një budalla me brirë s'ke si ta përbuzësh, sado i bezdisshëm të jetë.

- Po më fyen tani? - tha tjetri. - S'më ke fyer kurrë.

- Deri më sot ashtu je sjellë. Por budallallëku njeriut mund t'i falet, kurse ligësia jo. Ti qenke mjaft i lig.

- Të betohem, gaboresh rëndë.

- Me sa mbaj mend, si nxënës futeshe te të mirët.

- Vërtet, studimet i lashë kot.

- S'e kam fjalën aty. Them për vitet e gjimnazit. Atëherë ti dalloheshe edhe për diçka tjetër.

- S'më kujtohet.

- Më kujtohet mua. Ti visheshe më mirë se të gjithë, ma kaloje edhe mua. Kuptohet, mundësitë e mia ishin më të mëdha se të të tjerëve. Me ty ama, s'krahasonesha. Jo vetëm për këtë, por edhe në një pikë tjetër. Ti ke qenë më i përkëdheluri i mësuesve. Mos do të thuash ngaqë ishe më i zoti?

- S'më takon mua të gjykoj.

- Ta them unë. Ti nuk ishe më i zoti. Ti përkëdheleshe sepse yt atë ishte drejtor me veturë dhe kredira. Por atëherë ke qenë djalë me sjellje të çiltra, nuk kam përshtypjen se i kërkoje privilegjet. Ato t'i bënin të tjerët, pra s'ishte faji yt.

- Faleminderit shumë. E kaluara për mua nuk ekziston, ajo është varrosur.

- Jo kaq lehtë. Ti flet sikur vjen nga një planet tjetër dhe kujton se na paske zbuluar Amerikën. Vetëqohesh punëtor kur mundësitë t'u dhanë, siç m'u dhanë mua, që sot jam një farmacistë e thjeshtë. Atëherë ku ndryshon gjendja ime me tënden? Dhe ke paturpësinë të flasësh për sëra e luftë klasash.

- Të dogji shumë, kështu?

- Aspak.

- Po gjithë ky leksion? Të nxjerrësh zorrët e barkut. Nuk e di përse të duroj kaq shumë. Më vjen të të zë prej flokësh, të të tërheq zvarrë deri në mes të sheshit. Papagalle pa tru. Mua m'i shtet këto dokrra? Ti nuk martohesh me mua sepse tim atë e rrasën brenda. Pse nuk i bie drejt?

- Me ty nuk martohem sepse s'më ka vajtur mendja kurrë, - i tha. - Dhe dëgjo me kujdes ç'do të të them. Rasti më i mirë për ty është të vizitohesh te ndonjë mjek. Në qoftë se do të më bezdisësh edhe një herë, dije se do të sillem ndryshe.

- Po më kërcënon?

- Do të vete në polici.

Ai lëshoi një pasthirmë dhe zuri gojën me dorë.

- Policia merret me hajdutët, keqbërësit. Unë s'jam i këtij takëmi. Unë hyj në kategorinë e të dashuruarve. Megjithatë edhe në policinë e marsianëve të ankohesh unë nuk të shqitem. Gjithë jetën do të më kesh prapa, si hije. Tani qëromu nga sytë sa s'të kam zënë prej flokësh.

Me grushtet shtrënguar mbi tryezë ai kishte ulur kokën dhe fliste mbyturazi, symbyllur, si në jerm. E llahtarisur ajo mori çantën dhe doli.

Ca pika shiu i lagën fytyrën. Te stenda e afisheve të kinemasë "Republika", qëndroi, s'ecte dot më tej. Re të zeza lëviznin drejt lindjes

dhe asaj iu duk se po vërtitej në hapësirë së bashku me retë, e rrëmbyer, nga era. Për herë të parë dëgjoji ta kërcënonin, dëgjoji se mund ta kapnin prej flokësh, ta tërhiqnin zvarrë. Nuk e besonte që ky maniak i fantaksur të mundte t'i bënte ato që thoshte. Por ajo ishte mësuar të trajtohej me butësi, vrazhdësinë nuk e njihte. Dhe nuk e çonte nëpër mend se do të kishte në botë nga ata që do t'ia përplasnin kokën pas murit. Pa vetëdije u tërhoq nga stenda, aq e fortë qe përshtypja se dikush po rrinte prapa saj, gati për t'i hedhur duart në fyt, ta shtrëngonte e t'ia shembte turinjtë te hekuri.

Vajza vështroi përreth. Tashmë trotuaret ishin mbushur me kalimtarë. Për një çast, tutje, në dalje të pastiçerisë, sytë i zunë bashkëfolësin e saj që po rrinte si statujë me fytyrë të ngritur drejt qiellit. Njerëzit i kalonin pranë, dikush kthente kokën, por ai rrinte i ngrirë në pozën e tij sikur për të nuk ekzistonte asgjë përveç diçkaje që kërkonte ta gjente me ngulm në qiellin e zymtë, prej nga vazhdonin të rrëzoheshin pika shiu. Një pamje estradeske: sytë mbyllur, çadrën nën sqetull, krahët shtrirë poshtë, ngjitur pas trupit, dhe pëllëmbët e duarve të mbledhura grusht. Një i marrë i parrezikshëm, një i dehur paqësor, një shpirt i ndezur që kërkonte të shuhej nën shi. Albana u ngjeth. Askush nuk e dinte përmbajtjen e syve të mbyllur, të pëllëmbëve grusht. Ndoshta as ajo vetë. Këtë radhë ai kishte dashur ta trembte

dhe ajo qe trembur. Pra, mund t'u jepte një kuptim të paqenë hollësive.

Muaj të tërë ky njeri i qe shfaqur ndryshe. Pas ndarjes së gjatë vërtet s'kishte gjetur tek ai pothuajse asgjë nga ato që ruante në kujtesë. Një fatkeqësi e beftë e tjetrit, një fatkeqësi për të cilën ai vetë nuk ishte përgjegjës, sjell keqardhje njerëzore. Të metat zbuten, të mirat zmadhohen gjer në një përfytyrim ideal. Prandaj ritakimi me të kishte qenë një zhgënjim i plotë. Deri këtu pranonte të quhej fajtorë. Tre vjet pa u parë s'janë pak. Sado banale, ajo s'mund ta bënte fajtor që pas tre vjetësh, në vend që ta shihte si shogen e dikurshme, ai e kishte parë si femër. Dhe, sado vulgar në sjellje, s'mund ta përbuzte për ato ndjenja që, në fund të fundit, e kishin burimin tek ajo. Ja tek rrinte atje tej me fytyrë nga qielli, si murg. Njerëzit i kalonin pranë dhe qeshnin. Albana u largua me ngut. Për të s'kishte asgjë për të qeshur.

Ai nuk do t'i shqitej. Dhe s'dihej për sa kohë. Do të ishte diçka e thjeshtë, të përballonte, siç kishte përballuar deri më sot, idiotësitë e një të dalldisuri. Një i dalldisur i zakonshëm së paku nuk paraqet rrezik. Deri më sot ajo kishte pasur përshtypjen se ndodhej nën vëzhgimin e një të dalldisuri të zakonshëm. Kërcëllitja e dhëmbëve prej tij qe befasia më tronditëse: Ai e urrente. Këtë s'kishte mundur ta fshihte më. Sipas tij, ajo i përkiste një sërë tjetër.

S'dihet se si, nga një cep i kujtesës, tek shihte fytyrën e tij të zymtë, i qe çliruar imazhi ngjethës i një montazhi fotografik. Ajo e kishte parë vite të shkuara në një revistë. Nuk i kujtohej revista, as vendi ku reporteri kishte mundur t'i fiksonte ato pamje. Në pamjen e parë tregohej një ushtarak me revolver në dorë, grykën e të cilit e kishte mbështetur në tëmthat e një civili. Ushtaraku ndodhej në profil, civili përballë. Përreth - fotografitë ishin marrë në rrugë, në një shesh - dukeshin makina të djegura dhe trupa të vrarësh. Në pamjen e dytë civili i rrëzuar përdhé me kafkën e çarë, të zhytur në një pellg gjaku, kurse vrasësi i rrinte përsipër duke vështruar nga aparati...

Albana ngadalësoi hapat dhe u përpoq të mbushej me frymë. "Jam një fantaziste", mendoi. Po të mos ndodhej në mes të rrugës, do të qante.

Ndërkaq në të njëjtin trotuar, në drejtim të kundërt me vajzën, duke ecur me kujdes - vende-vende pllakat kishin lëvizur dhe, po t'i shkelje, uji kërcente përpjetë, - po vinte një grua rreth të dyzetave. Ajo kishte një arsye më shumë t'u ruhej pllakave të prishura. Atë ditë kishte veshur një palë çizme të reja, dhuratë e bashkëshortit me rastin e pesëmbëdhjetëvjetorit të martesës. Pas një nate të ngarkuar me pije dhe qyfyre deri në orët e para të mëngjesit, asaj i rëndonin qepallat dhe,

siç ndodh zakonisht pasi bëhesh esëll, po e mundonte një brejtje gati vajzërore, kur kujtonte se i shoqi, gjysmë i dehur, kishte këmbëngulur ta mbyllnin festën jubilarë me plotësimin e një dëshirë të fundit që, në gjendjen e tyre euforike, jashtë çdo vetëkontrolli, rrezikonte një aksident aspak të pëlqyeshëm.

Nasta Nallbani, kështu quhej gruaja, përgjegjëse e farmacisë nr. 9 të kryeqytetit, në moshën kalimtare, vazhdonte të mbahej shkëlqyeshëm. Sipas mendimit të kolegeve, tani ajo ndodhej në kulmin e formës. Një shëndoshje e lehtë në rastin e saj e tregonte më të hirshme, ia mbulonte ndonjë defekt të rinisë, kur vërtet mbahej ndër vajzat tërheqëse, por tepër e hollë dhe e brishtë për guston e përgjithshme mashkullore.

Meqë po ecte me nge, Nasta e pa Albanën që larg. Vetvetiu ngriti dorën: ora ishte plot tetë e një çerek. Si rregull duhej t'i kërkonte shpjegime, në mos ta përcillte në shtëpi. Ndonëse rrallë, kësaj vajze i qëllonte të vonohej. Më e keqja që se ajo nuk dinte të sajonte ndonjë arsye për të qenë, thjesht kërkonte të falur, asgjë më shumë, si një nxënëse shkolle. Tek e shihte që ecte me aq ngut, e përfshirë nga një pështjellim i dukshëm, Nasta vuri buzën në gaz. Albana i pëlqente jashtëzakonisht. Nguti i saj tregonte se vajza i druhej, megjithëse ajo po bënte çmos t'ia hiqte këtë druajtje. Prej kohësh, që ditën kur Albana ishte paraqitur në punë, si motër

me vëlla beqar, një vëlla në lule të moshës që s'binde në asnjë pikëpamje poshtë vajzës, ideja e një krushqie të mundshme i qe kthyer në obsesion. Vërtet Albana i përkiste një familjeje jo aq të zakonshme, bijë ambasadori, sidoqoftë, por, po t'i shihje gjërat pa u impresionuar, nuk ekzistonte ndonjë pengesë. Mbetej vetëm një pikë e errët: vështirë të mendoje që një vajzë në kushtet e në moshën e Albanës të gjendej pa projekte. Që të sqarohej kjo pikë delikate, kërkonte maturi. Në kohën e përshtatshme ajo do të dinte ta zgjidhte. Në rastin më të mirë, domethënë në rast se Albana, siç ia thoshte një parandjenjë e sigurt, nuk qe lidhur gjëkund, atëherë, sado qesharake në pamje, mbetej vetëm një yçkël: i vëllai ishte plot tridhjetë e dy vjeç, simpatik, i gjatë, kaçurrel, biolog në Muzeun e Shkencave të Natyrës dhe pedagog i jashtëm në Fakultetin e Shkencave Mjekësore, por... një por qesharake pra, mbante syze optike. Dhe, për t'i vënë kapakun, kishte një emër të rrallë në brezin e moshatarëve të vet, me një kumbim disi jashtë kohe. Si do të reagonte Albana kur ai t'i paraqitej thjesht: Miltiadh Papadhimitri?

Duke menduar këto, me gjithë kujdesin që po tregonte, ajo shkeli mbi një pllakë që iu duk e rregullt dhe stërkalat e ujit fluturuan mbi çizmet. Nastës i shpëtoi një klithmë. Sikur Albana të mos ndodhej aq pranë sa ta shihte ç'po bënte, ajo do të ishte përkulur t'i fshinte çizmet

me shami. Por Albana tashmë ndodhej vetëm disa hapa larg, dyllë e verdhë. Meqë e keqkuptoi pamjen e prishur të vajzës, e la punën e çizmeve, i vajti pranë dhe i tha butësisht:

- Kaq e ligë qenkam për ty sa të fus datën kur të dal përpara?

Afërsia e Nastës mjaftoi ta çarmatoste Albanën. Pa e kuptuar as vetë se si, ajo u lëshua, mbështeti kokën në supin e tjetrës dhe u përfshi nga një dënesë. Nasta s'po merrte vesh asgjë.

- Ja një histori e kotë, - tha ajo tek shtrëngonte supet e vajzës. Pastaj, kur i vajti mendja për keq, shtoi: - Moj, po ç'ka ndodhur, ç'ke kështu?

Edhe po të donte, Albana s'do të mund të shpjegohej. Kjo u bë shkak i një vargu hamendjesh, që e përshkuan trurin e Nastës me shpejtësi vetëtime: Një aksident - do të ishte e tmerrshme, por kohët e fundit raste të tilla nuk ishin të rralla, - një aksident i të vëllait me motor. Ndoshta tani ai ndodhej në shtratin e ndonjë spitali dhe ajo e përfytyroi si një masë të bardhë të fashuar nga koka te këmbët, përfytyrim që e pati të gatshëm, sepse mbrëmë kishte parë në televizor filmin "Pitkini në spital". Këtë mundësi e përjashtoi menjëherë, ndryshe Albana duhej të ndodhej pranë të vëllait, jo në krahët e saj. Hamendja që pasoi qe akoma më ogurzezë: një aksident ajror i prindërve, një avion që rrëzohet nga lartësitë e qiellit dhe copërat e tij të shpërndara së bashku

me mbeturinat e trupave njerëzore diku, në një luginë të humbur midis malesh. Edhe ky pak a shumë që një përfytyrim televiziv; disa ditë më parë ajo kishte ndjekur kronikën e lemerishme të rrëzimit të një aeroplani, që që quajtur nga të gjithë katastrofa më e madhe e shekullit në transportin ajror civil.

Nasta u drodh. Albana tashmë që shkëputur prej saj, mermëriti nëpër dhembë ca fjalë të turbullta, pa lidhje, por që i dhanë të kuptonte se s'kishte asgjë me rëndësi. Ashtu qoftë! Nasta ishte gati t'ia besonte atë "asgjë me rëndësi". Mjaft që s'bëhej fjalë për asnjë lloj aksidenti, ajror apo tokësor. Sa për mundësinë e aksidenteve të mirëfillta tokësore të denja për këtë cilësim - ajo vazhdonte të ngacmohej nga shqetësimi i shkujdesjes së mbrëmshme, - në rastin e Albanës nuk duheshin marrë seriozisht. Shpërthimi i vajzës kishte qenë i një pafajësie fëmijërore, në fund të fundit gjithçka duhej të ishte ashtu siç e kishte thënë vetë: asgjë me rëndësi. Mbetej ta merrte për krahu deri në depon e përgjithshme të farmacive ku kishte ca punë, pastaj nga shtëpia e mëmës. Një kafe dhe pak muhabet do t'i bënin mirë vogëlushes.

Emri i vërtetë i Amandës, i regjistruar në zyrën e gjendjes civile të Lagjes nr. 9 njëzet e dy vjet më parë, tri ditë pas datës së saktë të lindjes, domethënë datës 7 dhjetor 1962, ishte Bajame, Bajame Duka, fëmija e dytë e Eshref Dukës, punonjës i seksionit të shërbimeve komunale në Komitetin Ekzekutiv të kryeqytetit, vdekur dhjetë vjet më vonë nga një atak zemre, një mbrëmje vjeshte, përpara aparatit të televizorit tek ndiqte një ndeshje futbolli në shoqërinë e fëmijës së fundit, djalit tetëvjeçar, Amandës dhe së shoqes. Tmerrin e së papriturës nuk e përjetoi vetëm vajza e madhe. Ajo sapo kishte filluar të punonte në kombinatin e tekstileve dhe u kthye në shtëpi nga turni i dytë disa orë më vonë, kur i ati

tashmë ndodhej në spital i mbaruar. Me të marrë vesh si qëndronin punët, Majlinda - kështu quhej vajza e madhe, dhe kishte lindur vërtet në muajin maj - qe përfshirë nga një krizë e papërmbajtur. Atëherë kurrkujt nuk i shkoi ndër mend të vinte në dyshim se pas asaj krize të ligjshme fshihej ndonjë rrethanë tjetër, fjala vjen ndonjë brejtje ndërgjegjeje. Këtë rrethanë Amanda e mësoi pas disa vjetësh me rastin e një përvjetori të vdekjes së babait kur Majlinda me lot në sy i pohoi se atë natë ajo do të kishte mundur ta shihte gjallë për herë të fundit të atin në qoftë se nuk do të qe vonuar me Takun që kishte këmbëngulur të rrinin ca më gjatë se zakonisht në parkun pranë pallatit dhe ndoshta - në këtë pikë dënosa bëhej më e fortë - tek jepte shpirt babai, ajo shtrëngohej e puthej si kriminele me atë horr.

Ende e përgjumur, Amanda shtyu jorganin, por nuk u ngrit nga krevati. Qelqet e veshura të dritares e bënë më të mugët mëngjesin dimëror dhe ajo ndjeu një ligështim, dëshirën për të zhytur kokën në jastëkun e ngrohtë, t'ia shkreppte të qarit kot, pa asnjë arsye, ndoshta ngaqë ky mëngjes ishte aq i vrenjtur e i trishtuar, ndoshta ngaqë në ëndërr i qe shfaqur i ati. Kësaj radhe tepër i rëndë, i mërzhitur e i heshtur. Si mbreti Hamlet, mendoj Amanda.

Ajo u ngrit dhe vajti pranë pasqyrës. Rrëshqitazi pa orën mbi komodinë: shtatë e gjysmë. Ja nga të ftohtët, ja nga ideja

fërgëlluese që i përshkoi trurin se pas pak do të ndodhej te Minella, ajo u drodh. Një copë herë e pa veten në pasqyrë me këmishën e hollë dhe u përpoq të përfytyronte ç'përshtypje do të krijonte te njerëzit në qoftë se në afishet e shfaqjeve të ansamblit ku paraqitej gjithmonë e veshur me kostum popullor të dilte kështu, me këtë këmishë ose pa të, si në revistat e huaja, si ato vajzat që bënin reklama.

Amanda u largua nga pasqyra e mërzitur. Këmbët e çuan në banjë dhe ndezi dushin. Pas dy orësh duhej të ndodhej te Minella. Jo në studio. Kësaj radhe ai e priste në shtëpi, në apartamentin e tij ku takoheshin rrallë, sepse nuk i pëlqente të binin në sy të fqinjëve, përderisa, siç thoshte, marrëdhëniet e tyre të konkretizoheshin mbi një bazë shoqërisht të pranueshme, domethënë të fejojeshin. Këtë arsytim ajo shtirej sikur e besonte. Qysh kur qenë njohur këtu e një vit më parë nuk e kishte gënjyer veten asnjëherë me iluzionin e një fejese midis tyre. Kështu që Minella përpiqej më kot të fshihej pas një hipokrizie të panevojshme. Do të vinte një ditë dhe ata do të ndaheshin thjesht, pa skena. Vetëm diçka e lëndonte Amandën: prej gati një viti, ai s'po mundej t'i bënte një portret. E zgjaste qëllimisht? Amanda ndihej e sigurt se me të mbaruar portretin ajo do të largohej prej tij. Tekefundit ky kishte qenë dhe se bëri i lidhjes së tyre, një portret në vaj, portreti i balerinës